

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้และสิ่งแวดล้อม

เทศบาลตำบลจอมทอง จังหวัดหนองบัวลำภู

แต่เดิมในตำบลจอมทองมีพื้นที่ป่าสาธารณะหนองอีตุ้มเนื้อที่ทั้งหมด 152 ไร่ ซึ่งเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติและเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งชาวบ้านมีการใช้ประโยชน์พื้นที่นี้ค่อนข้างสูง แต่ด้วยมีชาวบ้านบางกลุ่มขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้และสิ่งแวดล้อมทำการตัดไม้และเผาป่า ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ลดลง และชาวบ้านขาดแคลนแหล่งอาหาร

ต่อมาในปี 2541 สุขาภิบาลจอมทองได้ดำเนินโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้และสิ่งแวดล้อมขึ้น เพื่อกระตุ้นให้ชาวบ้านเกิดความรักและมีจิตสำนึกหวงแหนป่าไม้

วิถีนใหม่

ปี 2542 เทศบาลตำบลจอมทองดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้และสิ่งแวดล้อมโดยจัดกิจกรรมดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติต่อจากการดำเนินงานของสุขาภิบาลจอมทอง

ข้อมูลพื้นฐานปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: ศรีบุญเรือง

จังหวัด: หนองบัวลำภู

ประชากร: 5,069 คน

พื้นที่: 13.5 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
เทศบาลตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

- ผู้บริหารเทศบาลจอมทองจัดกิจกรรมปรับปรุงและบำรุงรักษาป่าไม้และสิ่งแวดล้อมทุกปี โดยขอความร่วมมือจากชาวบ้านในเข้าร่วมการทำกิจกรรมต่างๆ ดังนี้
 - ปี พ.ศ. 2541 จัดกิจกรรมดายหญ้า ไถพรวนดิน ปลูกป่าเสริม
 - ปี พ.ศ. 2542 จัดกิจกรรมถางป่า กำจัดวัชพืช
 - ปี พ.ศ. 2543 จัดกิจกรรมถางป่า กำจัดวัชพืช
 - ปี พ.ศ. 2545 จัดกิจกรรมถางป่า กำจัดวัชพืช ไถพรวนดิน
 - ปี พ.ศ. 2546 จัดกิจกรรมถางป่า กำจัดวัชพืช ไถพรวนดิน ปลูกป่าเสริม
- ประสานงานขอพันธุ์ไม้จากสำนักงานป่าไม้จังหวัดหนองบัวลำภูในปี พ.ศ. 2541 และปี พ.ศ. 2546 ขอพันธุ์ไม้ประดู่ ไม้มะค่า ไม้แก้ว ไม้ชิงชัน ไม้โมก รวมทั้งสิ้น 1,500 ต้น
- จัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้หนองอีตุ้ม ประกอบด้วย 2 ชุมชน คือ ชุมชนนาฝาย และชุมชนห้วยสวก มีสมาชิกทั้ง 150 คน ซึ่งทางกลุ่มจัดหน้าที่ให้สมาชิกได้ปฏิบัติหน้าที่หมุนเวียนกัน เช่น ทุกเดือนสมาชิกในกลุ่มประมาณ 4-5 คน ทำหน้าที่เฝ้าระวังการตัดไม้ทำลายป่าและการเกิดไฟป่าทุกฤดูแล้ง
- เทศบาลจอมทองตั้งระเบียบหมู่บ้านขึ้น คือ "ถ้าตัดหรือเผาต้นไม้ในป่านี้จะถูกจับปรับต้นละ 500 บาท

การระดมทรัพยากร

เงินสนับสนุนโครงการ เทศบาลตำบลจอมทองจัดสรรเงินสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้และสิ่งแวดล้อมปีละ 20,000 บาท และได้ใช้จ่ายในกิจกรรมจริงดังนี้

- ปี พ.ศ. 2541 จำนวน 4,000 บาท
- ปี พ.ศ. 2542 8,000 บาท
- ปี พ.ศ. 2543 8,000 บาท
- ปี พ.ศ. 2545 12,000 บาท
- ปี พ.ศ. 2546 12,000 บาท

**อุปกรณ์/เครื่องมือ
บุคลากร**

- รถไถนาเดินตาม จำนวน 2 คัน ใช้สำหรับไถกลบวัชพืชและไถทำแนวกันไฟป่า
1. ผู้นำชุมชน 3 คน เป็นผู้ริเริ่มและจัดทำประชาพิจารณ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้และสิ่งแวดล้อม
 2. เจ้าหน้าที่ของเทศบาล ทำหน้าที่ประสานงานกับชาวบ้านและขนส่งพันธุ์ไม้
 3. สมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้หนองอีตุ้ม จำนวน 150 คน เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เทศบาลจัดขึ้น และทำการเฝ้าระวังไฟป่า

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วันเดือนปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2541	-จัดประชาคมหมู่บ้านเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในตำบล -เทศบาลรับทราบปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมภายในบริเวณป่าสาธารณะหนองอีตุ้ม	-เทศบาลตำบลจอมทอง, ผู้นำชุมชน, ชาวบ้าน
เมษายน 2541	-ประชุมหารือในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น	-คณะผู้บริหารเทศบาล
กลางปี 2541	-ดำเนินการประสานขอพันธุ์ไม้จากป่าไม้จังหวัดหนองบัวลำภู	-นายกเทศมนตรี, ป่าไม้จังหวัดหนองบัวลำภู
ตุลาคม 2541	-เทศบาลให้เงินสนับสนุนสำหรับการถางป่า	-คณะผู้บริหารเทศบาล
ปลายปี 2541	-ป่าไม้จังหวัดหนองบัวลำภูอนุมัติให้เทศบาลตำบลจอมทองรับพันธุ์ไม้จำนวน 1,500 ต้น -ทำการขนส่งพันธุ์ไม้ -เทศบาลขอความร่วมมือกับประชาชนในตำบลให้เข้าร่วมกิจกรรมการปลูกป่า -จัดกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้หนองอีตุ้ม ประกอบด้วยชุมชนนาฝาย และชุมชนห้วยสาวก	-นายกเทศมนตรี, ป่าไม้จังหวัดหนองบัวลำภู, เจ้าหน้าที่เทศบาล, สมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้หนองอีตุ้ม
กรกฎาคม-สิงหาคม 2542	-ดำเนินการปลูกป่า -กลุ่มอนุรักษ์ฯ จัดชุดอาสาสมัครจากสมาชิกในกลุ่ม จำนวน 4-5 คน เพื่อทำหน้าที่เฝ้าระวังการเกิดไฟป่า	-เทศบาลตำบลจอมทอง, สมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้หนองอีตุ้ม
-สิงหาคม 2542	-เทศบาลให้เงินสนับสนุนในการปลูกป่า	-คณะผู้บริหารเทศบาล
-ธันวาคม 2542	-ประชุมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าหนองอีตุ้ม ซึ่งเทศบาลมีแนวทางในการบำรุงรักษาและปลูกป่าทุกปี	-คณะผู้บริหารเทศบาล

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน/องค์กร --	-- บทบาทความร่วมมือ --
-ป่าไม้จังหวัด หนองบัวลำภู -ชาวบ้านในพื้นที่	-สนับสนุนพันธุ์ไม้ประดู่ ไม้มะค่า ไม้แก้ว ไม้ชิงชัน ไม้โมก -ร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้และสิ่งแวดล้อมรอบหนองอี ตุ้ม

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. ชาวบ้านบางกลุ่มขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ โดยทำการตัดไม้ทำลายป่า
2. พื้นที่ป่าหนองอีตุ้มโดยรอบแห้งแล้ง

หลังการดำเนินการ

1. ชาวบ้านรู้สึกหวงแหนป่าไม้และสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เทศบาลจัดขึ้น และมีการจัดเวรสำหรับเฝ้าระวังไฟป่าในฤดูแล้งและช่วยกันสอดส่องดูแลป่าอย่างดี ซึ่งหลังจากมีการทำแนวป้องกันไฟป่าแล้ว ปรากฏว่าช่วงฤดูแล้ง 3 ปีที่ผ่านมาไม่มีไฟไหม้ป่าอีก
2. จัดกิจกรรมปลูกป่าทดแทน ถางป่า กำจัดวัชพืชขึ้นทุกปี ทำให้ป่าไม้เพิ่มขึ้นปีละ 3 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ป่าหนองอีตุ้มทั้งหมด และทำให้ในหนองอีตุ้มมีน้ำและสัตว์น้ำตลอดปี

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
1. ไฟไหม้ป่าในฤดูแล้ง	1. เมื่อถึงฤดูแล้งเทศบาลจะจัดกิจกรรมปราบวัชพืชและทำแนวป้องกันไฟป่า
2. เกิดปัญหาชาวบ้านตัดไม้ ทำลายป่า	2. สร้างจิตสำนึก โดยเทศบาลกระตุ้นให้มีการเฝ้าระวังการตัดไม้ทำลายป่า
3. ช่วงแรกชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	3. ผู้นำชุมชนอธิบายถึงแนวความคิดเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการยอมรับในกฎระเบียบที่ชุมชนตั้งขึ้นมาร่วมกัน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. การสนับสนุนของผู้บริหารเทศบาลตำบลจอมทองมีความจริงจังและจริงจังในการแก้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้และสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมและจัดสรรงบประมาณเพื่อช่วยเหลือกิจกรรมนี้อย่างจริงจัง
2. กลุ่มชาวบ้านรวมตัวกันในการเสนอปัญหา และผลักดันให้เกิดการแก้ไขปัญหา โดยกลุ่มชาวบ้านกลุ่มนี้ช่วยเฝ้าระวัง ดูแลทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้และสิ่งแวดล้อมไม่ให้มีผู้ทำลาย

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

1. เทศบาลจอมทองจัดงบประมาณสนับสนุนโครงการกิจกรรมนี้ปีละ 20,000 บาท เพื่อปรับปรุงป่ารอบหนองอีตุ้มให้มีความอุดมสมบูรณ์ดั้งเดิม และจัดให้มีการเฝ้าระวังไฟป่ารอบหนองอีตุ้ม รวมทั้งได้ประสานงานกับป่าไม้จังหวัดหนองบัวลำภูเพื่อขอพันธุ์ไม้ เพื่อปลูกป่าทดแทน
2. ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้มีการออกกฎระเบียบอย่างชัดเจนในการดูแลทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม คือ "ถ้าตัดหรือเผาต้นไม้ในป่านี้จะถูกจับปรับตั้งแต่ 500 บาท
3. ประชาชนในชุมชนมีศักยภาพในการรวมกลุ่มและตระหนักถึงปัญหาอยู่เสมอ แสดงให้เห็นถึงความพยายามที่ทำให้ชาวบ้านเป็นผู้ที่รักษาและหวงแหนทรัพยากรของท้องถิ่น ทำให้กิจกรรมนี้ประสบความสำเร็จอย่างมาก

บทเรียนที่ได้รับ

การแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้และสิ่งแวดล้อมของเทศบาลจอมทองเกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิก อบต.ทุกคนและประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้งานประสบความสำเร็จและทุกคนได้รับประโยชน์ร่วมกัน

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นายสำรอง โหม่งพุด
ตำแหน่ง : นายกเทศมนตรี
หน่วยงาน : เทศบาลตำบลจอมทอง
ที่อยู่ : 94 หมู่ 9 ตำบลศรีบุญเรือง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู
โทรศัพท์ : (042) 353-503, (09) 841-1369

ชื่อ-นามสกุล : สิบเอกวีระชน เนตรสิงหนาท
ตำแหน่ง : บุคลากร 5
หน่วยงาน : เทศบาลตำบลจอมทอง
ที่อยู่ : 94 หมู่ 9 ตำบลศรีบุญเรือง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู
โทรศัพท์ : (042) 351-234

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีนใหม่ : พ.ศ. 2542

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	เทศบาลตำบล
สถานที่ตั้ง	94 หมู่ 9 ตำบลศรีบุญเรือง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัด หนองบัวลำภู 39180
ขนาดพื้นที่	13.5 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่ายทั้งสิ้น	10,000,000 บาท
งบประมาณรายได้ทั้งสิ้น	10,000,000 บาท
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	33 คน ทั้งหมด 9 คน พนักงานท้องถิ่น 10 คน ลูกจ้างประจำ 14 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	5,069 คน
จำนวนครัวเรือน	1,091 ครัวเรือน
ประชากรแฝง	300 คน
รายได้เฉลี่ยประชากร	30,000 บาท
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตประชาคม	เทศบาลตำบลจอมทองมีหนองน้ำธรรมชาติชื่อ หนองอี ดุ่ม เนื้อที่ 152 ไร่ รอบ ๆ หนองน้ำเป็นบริเวณป่าชุมชน เนื้อ ที่ประมาณ 13 ไร่ ใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนใน พื้นที่ และกำลังปรับปรุงเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตร อาชีพส่วนใหญ่ของประชากร คือ ทำนา หลังฤดูทำนา ชาวบ้านจะทำอาชีพเสริม คือ ทำกระดืบข้าวจากไม้ไผ่เป็น หัตถกรรมในครัวเรือน นอกจากนี้ยังมีการเลี้ยงในพลอย จึง พบว่าคนในเขตเทศบาลนี้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานไปทำงาน ต่างพื้นที่น้อยมาก